



Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 13. kesäkuuta 2022
(OR. fr)

9895/22

LIMITE

ENV 577
MI 447
RELEX 744
CODEC 854

Toimielinten välinen asia:
2021/0367(COD)

ILMOITUS

Lähtettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia:	Ehdotus EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI jätteiden siirroista ja asetusten (EU) N:o 1257/2013 ja (EU) 2020/1056 muuttamisesta – Tilanneselvitys

I JOHDANTO

1. Tämän tilanneselvityksen tarkoituksena on esittää yleiskatsaus työn edistymisestä ja saavutetusta edistyksestä jätteiden siirrosta ja asetusten (EU) N:o 1257/2013 ja (EU) 2020/1056 muuttamista koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusehdotuksen osalta. Kyseisen ehdotuksen tarkoituksena on korvata voimassa oleva asetus rajat ylittävistä jätteiden siirroista ja muuttaa aluskierrätystä koskevaa asetusta. Sen yleisenä tavoitteena on suojella ympäristöä ja kansanterveyttä paremmin epärationaalisten rajat ylittävien jätteiden siirtojen vaikutuksilta, ja sillä pannaan täytäntöön Baselin yleissopimuksen määräykset ja otetaan huomioon OECD:n säännöt.

2. Euroopan komissio julkaisi 17. marraskuuta 2021 ehdotuksen jätteiden siirrosta 14 päivänä kesäkuuta 2006 annetun asetuksen (EY) N:o 1013/2006 uudelleenlaatimiseksi. Tämä asetus kattaa jätteiden siirrot EU:n sisällä ja kolmansiin maihin (OECD ja muut maat). Ehdotus on osa Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja erityisesti kiertotaloutta koskevan toimintasuunnitelman ja saasteettomuustoimintasuunnitelman sekä järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen strategian 2021–2025 täytäntöönpanoa. Ehdotukseen liittyi komission tiedonanto "Meidän jätteemme, meidän vastuumme: jätteiden siirrot puhtaassa ja vahvemmin kiertoon perustuvassa taloudessa".
3. Komissio ehdottaa, että käytetään toisiaan vahvistavien politiikkojen yhdistelmää, jossa keskitytään seuraaviin neljään osaan:
- a) EU:n sisäisen jätteiden kuljetuksen helpottaminen kierrätystä ja uudelleenkäyttöä varten;
 - b) tiukemmat vaatimukset jätteiden viennille Euroopan unionin ulkopuolelle;
 - c) jätteiden laittoman kaupan torjunnan vahvistaminen.
4. Asetusehdotuksessa on 82 artiklaa ja 16 liitettä. Se muodostuu kahdeksasta osastosta, joista kolme sisältää täysin uusia säännöksiä nykyiseen versioon verrattuna. II osasto sisältää säännöksiä unionin sisäisistä siirroista, joissa kauttakulku tapahtuu kolmannen maan kautta tai ilman tällaista kauttakulkua. IV osasto sisältää säännöksiä unionista kolmansiin maihin suuntautuvasta viennistä. VII osasto sisältää säännöksiä tämän asetuksen täytäntöönpanon valvonnasta. Lisäksi on laadittu liitteet VIII ja X, jotka liittyvät IV osaston säännöksiin. Liitteessä X täsmennetään kriteerit, joilla voidaan osoittaa ympäristön kannalta hyväksyttävä jätehuolto kolmansien maiden vastaanottavissa käsittelylaitoksissa.
- Liitteessä VIII vahvistetaan lomake, jolla esitetään pyyntö sisällyttämisestä luetteloon maista, joihin hyödynnettäviksi tarkoitettujen vaarattomien jätteiden vienti Euroopan unionista on sallittu.

5. Ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden valiokunta vastasi ehdotuksen analysoinnista Euroopan parlamentissa. Mietintöluonnos julkaistiin 11. huhtikuuta 2022. Mietintöä koskevan äänestyksen ajankohta ei ole vielä tiedossa. Muutosehdotuksia tehtiin yhteensä 599.
6. Alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu. Alueiden komitea päätti olla antamatta lausuntoa. Talous- ja sosiaalikomitea antoi lausuntonsa 23. helmikuuta 2022.

II ASIAN KÄSITTELY NEUVOSTOSSA

7. Neuvostossa ehdotuksen käsittelystä vastaava työryhmä on ympäristötyöryhmä. Komissio esitteli asetusehdotuksen ja siihen liittyvän vaikutustenarvioinnin ympäristötyöryhmän jäsenten epävirallisessa videoneuvottelussa 6. joulukuuta 2021. Komissio esitteli ehdotuksensa myös ympäristöneuvostossa 20. joulukuuta 2021.
8. Jätteiden siirtoja koskevan asetuksen tarkistaminen on ollut yksi puheenjohtajavaltio Ranskan tärkeimmistä painopisteistä, ja pyrkimyksenä on ollut tarkastella alustavasti kaikkia ehdotuksen artikloja. Ranskan puheenjohtajakaudella ehdotuksesta keskusteltiin seitsemässä ympäristötyöryhmän kokouksessa 14. ja 28. tammikuuta, 4. helmikuuta, 10. ja 28. maaliskuuta, 12. huhtikuuta ja 17. toukokuuta sekä ympäristötyöryhmän epävirallisessa videoneuvottelussa 27. huhtikuuta. Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) roolia koskevat säännökset esiteltiin myös petostentorjuntatyöryhmälle sen kokouksessa 20. toukokuuta 2022. Lisäksi valtuuskunnilta saatiin useita kirjallisia huomautuksia. Näissä kokouksissa voitiin keskustella alustavasti kaikista asetuksen säännöksistä ja tarkastella I ja II osastoa koskevaa puheenjohtajavaltion ensimmäistä kompromissiehdotusta. Keskustelun pääkohdat on esitetty jäljempänä.

Unionin sisäiset jätteiden siirrot

9. EU:n sisäisiä jätteiden siirtoja koskevien sääntöjen keskeisin uutuus on sellaisen digitaalisen järjestelmän käyttöönotto, joka helpottaisi asianomaisten toimijoiden ja viranomaisten välistä viestintää. Kaikki valtuuskunnat kannattivat digitaalisen järjestelmän käyttöönottoa. Keskusteluissa kävi ilmi, että on erityistä kiinnostusta ymmärtää paremmin, mitä toimintoja järjestelmällä tarkalleen ottaen on ja miten se voitaisiin yhdistää joissakin jäsenvaltioissa jo käytössä oleviin järjestelmiin.
10. Koska digitaalisen järjestelmän käyttöönoton päätavoitteena on lyhentää jätteiden siirtoja koskevia hyväksyntämenettelyjä, komissio ehdotti lyhyempiä määräaikoja toimivaltaisille viranomaisille ja ilmoituksen tekijöille. Tämä herätti huolta valtuuskunnissa, jotka useimmissa tapauksissa kyseenalaistivat määräaikojen lyhentämisen, koska ehdotetut määrääjät voisivat vaarantaa osapuolten väliseen vuoropuheluun tarvittavan ajan.
11. Valtuuskuntien enemmistö suhtautui myönteisesti ehdotukseen kieltää huolehdittavaksi tarkoitettujen jätteiden siirrot. Valtuuskunnat keskittyivät kuitenkin ehdotettujen säännösten käytännön näkökohtiin ja täytäntöönpanoon. Kysymyksiä esitettiin näin ollen poikkeuksen edellytysten tulkinnasta sekä pienten jäsenvaltioiden ja raja-alueiden erityispiirteistä.
12. Erityisesti lähtömaan toimivaltaisen viranomaisen hiljaiseen hyväksyntään liittyvästä uudesta lähestymistavasta esitettiin lukuisia huomautuksia.

Kolmansiin maihin suuntautuvaa jätteiden vientiä koskevat säännökset

13. Valtuuskunnat suhtautuivat yleisesti ottaen myönteisesti komission ehdotukseen ottaa käyttöön tiukempi järjestelmä kolmansiin maihin suuntautuvaa jätteiden vientiä varten. Useat valtuuskunnat korostivat tarvetta varmistaa, että kaikkia kolmansiin maihin siirrettyjä jätteitä hallinnoidaan ympäristön kannalta kestävällä tavalla.

14. Komission ehdotuksen mukaan jätteiden vienti OECD:n ulkopuolisiin maihin kielletään periaatteessa, ellei kyseinen maa ole ilmoittanut komissiolle haluavansa vastaanottaa EU:sta peräisin olevia jätteitä ja osoittanut kykenevänsä hallinnoimaan jätteitä kestäväällä tavalla. Valtuuskunnat suhtautuivat myönteisesti tähän komission lähestymistapaan, joka koskee luettelon laatimista OECD:n ulkopuolisista maista, jotka ovat ilmoittaneet haluavansa vastaanottaa jätteitä EU:sta, sekä ehdotukseen, jonka mukaan jätteen vientiä harjoittavien yritysten on varmistettava, että jätteitä vastaanottavat laitokset tarkastetaan riippumattomalla tavalla. Samalla esitettiin monia kysymyksiä tarkastusten käytännön toteutuksesta.
15. Jotkin valtuuskunnat toivat esiin, että asetuksen säännökset eivät saisi vaikuttaa kielteisesti pieniin valtioihin, jotka ovat erittäin riippuvaisia viennistä jätteidensä käsittelyn ja erityisesti niistä huolehtimisen osalta.

Laittomien jätevirtojen valvonnan ja OLAFin roolin vahvistaminen

16. Valtuuskunnat kannattivat yleisesti valvontatoimenpiteiden tehostamista. Valtuuskunnat esittivät kuitenkin kysymyksiä Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) uudesta roolista sekä hallinnollisia ja rikosoikeudellisia seuraamuksia koskevista säännöksistä.
17. OLAFin roolia koskevista säännöksistä keskusteltiin ympäristötyöryhmän jäsenten epävirallisessa videoneuvottelussa 27. huhtikuuta. Jäsenvaltiot ovat esittäneet useita kysymyksiä OLAFin toimeksiannosta, sen roolista suhteessa muihin elimiin, kuten Interpoliin ja Europoliin, sekä sen toimintatavoista, jotka koskevat tutkimusten käynnistämistä jäsenvaltioissa. Lisäksi esitettiin kysymyksiä OLAFin henkilöstöstä ja valmiuksista sekä kansallisten viranomaisten kanssa tehtävään yhteistyöhön tai paikan päällä tehtäviin tarkastuksiin sovellettavista konkreettisista käytännöistä.
18. Seuraamusten osalta valtuuskunnat kyseenalaistivat hallinnollisten ja rikosoikeudellisten seuraamusten välisen suhteen sekä mahdollisuuden ottaa käyttöön tiukempia seuraamuksia kuin mitä asetuksessa säädetään.

19. Monet valtuuskunnat kehottivat jatkamaan yhteyshenkilöiden ryhmän toimintaa sen nykyisessä muodossa ja pyysivät selvennystä asetusehdotuksessa tarkoitetun asiantuntijaryhmän roolin osalta.

III PUHEENJOHTAJAVALTION TEKEMÄ TYÖ

20. Puheenjohtajavaltio on laatinut keskustelujen ja kirjallisten kommenttien pohjalta kompromissiehdotuksia asetusehdotuksen I osastosta, joka koskee asetuksen tarkoitusta, soveltamisalaa ja määritelmiä. Puheenjohtajavaltio on myös muokannut jätteiden siirtoja Euroopan unionin alueella koskevaa II osastoa ja tehnyt siihen muutoksia, joiden se katsoo olevan valtuuskuntien näkökulmasta hyväksyttäviä. Puheenjohtajavaltio on kuitenkin sitä mieltä, että asiasta on vielä keskusteltava.
21. I osastoa koskeva puheenjohtajavaltion ehdotus sisältää yleisiä säännöksiä asetuksen tarkoituksesta, soveltamisalasta ja määritelmistä. Siinä otetaan huomioon ehdotetut korjaukset ja tietyt valtuuskuntien huomautukset. Näin ollen monia määritelmiä on selvennetty ja "siirron järjestävän henkilön" määritelmä on lisätty. Ehdotus esitettiin ympäristötyöryhmän kokouksessa 17. toukokuuta, ja käydyssä keskustelussa ei tuotu esiin muita seikkoja niiden huomautusten lisäksi, joiden perusteella puheenjohtajavaltio oli tehnyt mainitut ehdotukset.
22. II osastoa on muokattu, jotta siihen voitiin sisällyttää valtuuskuntien tekemiä korjauksia sekä yhteisymmärryksessä tehtyjä muutosehdotuksia. Nämä koskevat erityisesti yleistä ilmoitusta ja ennakkohyväksyntämenettelyä koskevia määräaikoja.

Valtuuskunnat olivat keskustelujen aikana ilmaisseet tältä osin useita huolenaiheita siitä, että uudet säännöt olivat liian rajoittavia. Useat jäsenvaltiot olivat yhtä mieltä siitä, että uuden sähköisen järjestelmän käyttö ei kävisi ratkaisusta osapuolten väliseen tietojenvaihtoon tarvittavan ajan osalta eikä toimivaltaisten viranomaisten asiakirja-aineiston tutkimiseen tarvitseman ajan tai ilmoituksen tekijöiden pyydettyjen asiakirjojen toimittamiseen tarvitseman ajan osalta.

Puheenjohtajavaltio piti tätä kysymystä ensisijaisena, koska kyseinen menettely on keskeinen osa asetuksen tarkistamista siltä osin kuin on kyse asetuksen soveltamisesta vastaavien toimivaltaisten viranomaisten tehtävistä. II osastoa koskeva kompromissiehdotus edistää tämän tavoitteen saavuttamista.

Lisäksi puheenjohtajavaltio katsoo, että seuraavista seikoista on vielä keskusteltava:

- jotta ilmoituksen tekijän kanssa voitaisiin käydä useita tietojenvaihtokierroksia lisäämättä kuitenkaan eri toimijoiden työtaakkaa, päätös olla jatkamatta menettelyä voisi olla toimivaltaisen viranomaisen käytettävissä oleva mahdollisuus pikemminkin kuin sille asetettu velvoite;
- jotta työtaakka ei kasvaisi peräkkäisten asiakirjatoimitusten seurauksena, voitaisiin harkita mahdollisuutta rajata käsittelyn päättämistä koskevien päätösten tekeminen ainoastaan lähtömaan ja vastaanottomaan viranomaisille, mikä laskisi kyseisten päätösten todennäköisyyttä, kun pyyntöihin ei ole vastattu;
- lopuksi voidaan katsoa, että lähtömaan toimivaltaisen viranomaisen hiljaisen hyväksynnän edellytyksenä olisi seuraavien kahden kumulatiivisen edellytyksen täyttyminen: se on tehnyt asianmukaisen päätöksen etukäteen ja hyväksynyt rahoitusvakuuden tai vastaavan vakuutuksen.

Puheenjohtajavaltion ehdotusten, jotka on tehty I ja II osastosta, on katsottava muodostavan vain osan asetusehdotuksen käsittelyn yhteydessä tehtävästä työstä, jota on jatkettava Tšekin puheenjohtajakaudella.

IV LOPUKSI

23. Puheenjohtajavaltio katsoo, että sen puheenjohtajakaudella tehty työ on merkittävällä tavalla auttanut selventämään jätteiden siirtoja koskevaa asetusehdotusta ja sen pohjalta ehdotuksesta voidaan käydä perusteellisempaa keskustelua.

24. Puheenjohtajavaltio Ranska sitoutui työskentelemään tiiviisti tulevan puheenjohtajavaltio Tšekin kanssa työn jatkumisen varmistamiseksi. Se haluaa myös kiittää komissiota erinomaisesta yhteistyöstä ja tuesta sekä toimitetuista epävirallisista asiakirjoista ja jäsenvaltioita niiden sitoutumisesta ja yhteistyöstä.
25. Pysyvien edustajien komiteaa pyydetään näin ollen panemaan merkille tämä puheenjohtajavaltion tilanneselvitys ja toimittamaan se 28. kesäkuuta 2022 pidettävään ympäristöneuvoston kokoukseen.
-